І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. з Ню Йорку:
BArcly 7-4125

РІК LXVI. Nó. 161. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 21-го СЕРПНЯ 1959 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, AUGUST 21, 1959 Ч. 161. VOL. LXVI.

СЕКРЕТАР ПРАЦІ ВІРИТЬ У МОЖЛИВІСТЬ ПОРОЗУМІННЯ У СТАЛЕВАРНІЙ ІНДУСТРІЇ

Вашингтон. — Секретар праці ЗДА Джеймс Мічелл виступив у середу 19-го серпня із вичерпним звідомленням про ситуацію у сталеварній індустрії, спричинену страйком сталеварних робітників, який триває уже 36 днів. Згідно з висновками Мічелла, досягнення порозуміння в теперішньому спорі між керівниками сталеварної індустрії і спілкою сталеварних робітників лежить у сфері можливости і, якщо б обидві сторони цього хотіли б і доклали в цьому напрямку потрібних зусиль, то це порозуміння можна б встановити дуже скоро. У своєму звідомленні Мічелл ствердив, що ціни і заробітні платні у сталеварній індустрії стоять на високому рівні і зростають з кожним роком так, як і в інших галузях американської індустрії. Так же само на високому рівні стоять прибутки сталеварних компаній. Приготовив Мічелл своє звідомлення на вимогу през. Айзенгавера й опублікував його після 45-хвилинної розмови і наради з през. Айзенгавером у Білому Домі. Згідно з опінією керівників сталеварної індустрії і проводу спілки сталеварних робітників, подані в цьому звідомленні дані і числа відповідають станові речей, але водночас із цим ці дані обґрунтовують їхні протилежні позиції. Головний представник сталеварної індустрії у переговах в справі нового контракту, Р. Конрад Купер коментуючи звідомлення Мічелла, звернув увагу на такі його ствердження, як те, що збільшення заробітних платень є найвищим у сталеварній індустрії, що кошти праці перевищують її продуктивність і причиняються до збільшення цін на сталь, що посилюється конкуренція збоку чужоземних сталеварних індустрій і що прибутки сталеварних компаній видатно зменшуються. Позитивно поставився до звідомлення секретаря праці також провідник спілки сталеварних робітників Дейвід Дж. МекДоналд, який заявив, що подані в ньому числа і дані обосновують справедливість вимог робітництва. На думку МекДоналда, прибутки сталеварної індустрії такі високі, що вона має можливість розподіляти їх відповідно між акціонерами, робітниками і теж для публічних цілей. У звідомленні Мічелла стверджується ще, що на протязі перших 6 місяців 1959 року 2 мільйони робітників добилися збільшення заробітної платні і в той же час додаткових 2½ мільйона робітників почали одержувати збільшені заробітні платні на підставі договорів, встановлених в 1958 році. Пересічна заробітна платня сталеварних робітників виносить 3.10 дол. за годину і є нижчою тільки від заробітної платні деяких будівельних механіків і копальняних робітників.

Загроза мілітарної аґресії залишається такою, як і була

Вашингтон. — Секретар оборони Ніл Г. МекЕлрой заявив під час переслухання в сенатській комісії, що виміна відвідинами між ЗДА і СССР — це не тільки назверхні жести, які не змінюють нічого у взаєминах між обидвома великодержавами. Нав'язуючи до відвідин віце-президента Ніксона в Совєтському Союзі і до заповідженого приїзду Нікити Хрущова до ЗДА, МекЕлрой заявив, що найбільшою глупотою було б тепер поменшувати чи послаблювати оборонні заходи країни. Виступав МекЕлрой в Сенаті в справі мілітарної допомоги для закордону, зредукованої востаннє на двісті мільйонів долярів. МекЕлрой вимагав, щоб Конґрес ухвалив повну суму запропоновану през. Айзенгавером для цілей мілітарної допомоги у висоті 1.600,-000,000 долярів. Мотивуючи цю конечність, МекЕлрой заявив, що ситуація не змінилася і що мілітарна загроза є тепер такою ж великою, як і була.

2 вбитих і 21 ранених внаслідок розриву гелікоптера на літаконосці „Весп"

Квонсет Пойнт. — Під час маневрів, які відбулися 18-го серпня ц. р. на Атлантику, експльозія мотору в одному з гелікоптерів спричинила пожежу і важкі спустошення на американському літаконосці „Весп". У наслідку цієї експльозії і пожежі згинув пілот гелікоптера та один із членів залоги літаконосця. Понад 20 членів залоги були поранені або попарені, але тільки двоє з них важче. Завданням маневрів, що в них брав участь згаданий літаконосець, було встановлення відповідної тактики в боротьбі з підводними човнами. Після катастрофи літаконосець „Весп" причалив до бази у Квонсет Пойнт в Ровд Айленд, де зараз же почалися праці над усуненням спричинених на кораблі шкід.

В АМЕРИЦІ

● **Управа міста Ню Йорку і стейтова влада Ню Йорку** започаткували слідство в справі катастрофального перервання подачі електричного струму для великої частини Мангеттену в дні 17 серпня ц. р. Причини цього перервання струму, що тривало майже 8 годин, досі не встановлено.

● **Сенатська комісія для справ ракетірства** вирішила перевести таки переслухання і слідство в справі корупції і ракетірських дій у спілці Об'єднані Автомобільні Робітники, очолюваній Волтером П. Рутером. Проти цих переслухань виступав. сен Кеннеді, з огляду на те, що сенатсько - палатна конференція відбуває саме тепер розгляд справи нового робітничого законопроєкту. Переслухання будуть відбуватися при відкритих дверях.

● **Державний департамент** ЗДА подав до відома, що з січнем 1960 року буде прискорена видатно процедура у видаванні віз для тих людей із закордону, що прибувають до ЗДА тимчасово, у відвідини. При цьому будуть скасовані різні, обов'язуючі досі обмеження.

● **Пресовий секретар державного департаменту Линколн Вайт** заявив, що справа допущення колишнього диктатора Куби Фульґенсія Батісти до ЗДА є цілком неактуальною. Батіста перебуває тепер у Домініканській Республіці і подав прохання про дозвіл переїхати до ЗДА на тимчасове або й постійне перебування.

● **Пасажирський літак** летунської лінії Делта Ейр Лайнс мусів припинити свій лет з Шикаґо до Атланти і Маямі, бо стюардесса висловила побоювання, що одна з пасажирок захворіла на апендикс. З допомогою радіо викликано на летовище в Атланті лікаря, який ствердив, що в пасажирки був тільки ... надто тісний пояс. Після 23-хвилинної затримки, літак відлетів до Маямі.

● **Згідно із вислідами розпитування,** переведеного Інститутом Ґеллупа, виборчі вигляди Ніксона збільшилися в серпні до 65 процентів у порівнянні з липнем ц. р., коли за ним вислозилося 61% розпитуваних. Після Ніксона йде Рокефеллер, за яким заявилося 19% проти 18% у липні. Інші кандидати Ладж, Стассен та ін. втратили свої голоси в користь Ніксона і Рокефеллера.

ЗСУВ ГОРИ, СПРИЧИНЕНИЙ ЗЕМЛЕТРУСОМ

Вид на гору над Кеньйон Медісон у південній Монтані, цілий бік якої усунувся внаслідок землетрусу вночі з 17 на 18 серпня. Яких 50 мільйонів тонн скель і землі зсунулося вниз, заблькоковуючи цілу долину й відрізуючи тим від світу понад 200 осіб з-поміж літників і туристів.

ПРЕЗИДЕНТ ЗВЕРНЕТЬСЯ ДО НАЦІЇ ЗА ПІДТРИМКОЮ ДЛЯ УРЯДОВОЇ ФАРМЕРСЬКОЇ ПРОГРАМИ

Вашингтон. — З Білого Дому повідомляють, що през. Айзенгавер вирішив звернутися до громадянства за підтримкою для запланованої його урядом нової сільськогосподарської програми. Виступить през. Айзенгавер у цій справі із промовами до народу в радіо і в телевізії під час найближчої сесії Конґресу. Рішився през. Айзенгавер на таке поширення боротьби за відповідне фармерське законодавство після одержання звідомлення від секретаря рільництва Езри Тефта Бенсона, в якому стверджується, що все більша надвишка пшениці і зберігання її запасів коштуватимуть федеральній скарбниці в найближчому році 3,500,000,000 долярів. През. Айзенгавер глибоко стурбований „пшеничною проблемою", яка важким тягарем лягає на державний бюджет. Під сучасну пору „допомогова ціна" одного бушля пшениці виносить $1.81 і федеральний уряд мусить доплачувати при експорті пшениці до кожного бушля від 21 до 26 центів, значить різницю між „допомоговою ціною" і ціною пшениці на світових ринках. Надвишка пшениці в поточному році виносила 1,300,000,000 бушлів, а в найближчому році, на день 30-го червня виноситиме 1,500,000,-000 бушлів. Федеральні кошти транспортування, магазинування цих запасів і виплачуваних процентів виносить пересічно $1,500,000 на один день. Федеральний уряд досі інвестував 3,100,000,000 долярів у продукцію пшениці, — позичками і різними дотаціями, що з них користало тільки 6 процентів фармерів. На думку секретаря рільництва, ціла програма федеральної підтримки для фармерів мусить бути змінена. Замість магазинувати пшеницю, треба подбати про те, щоб населення ЗДА більше її консумувало.

Конґресмена Томпсона пробували обілляти сірчаною кислотою

Вашингтон. — Конґресмен Франк Томпсон, демократ з Ню Джерзі, головна фіґура в конґресовій боротьбі за схвалення робітничого закону, спрямованого проти ракетірства і зловживань у робітничих спілках, малощо не став жертвою облиття сірчаною кислотою. В той час, як він їхав автом до Капітолю, невідома особа, що сиділа на проїжджаючому мимо вантажному авті, намагалась обілляти конґресмена сірчаною кислотою. Атентат не вдався, бо кислота попала тільки на авто і декілька крапель на сорочку конґр. Томпсона. Ефбі-Ай і поліція почали слідство в цій справі. Проти конґресмена Томпсона виступали востаннє дуже гостро деякі представники спілки вантажників та особи із кіл, зближених до АФП-КІО, за його ролю в редаґуванні спонзорованого демократами нового робітничого законопроєкту. — Конґр. Челф, який вніс у Конґресі спеціяльний законопроєкт про карання 20 роками в'язниці і 10,000 долярами гривни усіх тих, що намагаються застрашити таким чи іншим способом членів Конґресу, заявив у зв'язку із нападом на конґр. Томпсона, що цей напад — це справа злочинних елементів, затривожених новим законодавством про боротьбу з ракетірством і злочинами в робітничих спілках.

На Союзівці відбулося традиційне свято Спаса

Союзівка, Кергонксон. — Минулої середи, 19-го серпня, численні гості, що заповнили цю виховно-відпочинкову вакаційну оселю Українського Народного Союзу, відзначили рокове свято Спаса згідно з усіми славними традиціями нашого народу. Вcч. о. Любомир Гузар відправив перед полуднем Богослуження, в якому, крім численних гостей, взяли, очевидно, участь студенти курсів українознавства, що саме тепер на Союзівці відбуваються та до участи в яких зголосилось досі 63 учасники. Після Служби Божої відбулося традиційне свячення овочів, що їх у гарно прибраних вишивками кошичках принесли численні гості. Богослуження, церковні співи, свячення овочів нагадували усім такий далекий і такий близький Рідний Край.

Пригадкою цього Рідного Краю та його славної культури і традицій було висвітлення попереднього дня кольорового фільму з недавньої поїздки Капелі Бандуристів ім. Тараса Шевченка під проводом Григорія Китастого і Володимира Божика з концертами по Европі.

● **Д-р Михайло Каша,** син українських еміґрантів, народжений у 1920 році в Елизабет, одержав від Дослідного нафтового фонду 50,000 дол. нагороди „за обдаровані уявою досліди в точних науках". Його теж запросили на посаду професора хемії в Гарвардському університеті. Д-р М. Каша є деканом хемічного факультету у Флоридському університеті. В 1945 р. він одержав диплом доктора хемії за працю з ділянки фізичної хемії. Рівночасно він розпрацював теорію хемічної реакції плутонію. Д-ра М. Кашу рахують одним із кращих знавців атомової енерґії.

ДЕРЖАВНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ ЗАКИДАЄ МОСКВІ СПІВУЧАСТЬ В КОМУНІСТИЧНІЙ ІНТЕРВЕНЦІЇ В ЛЯОСІ

Вашингтон. — Державний департамент З'єдинених Держав, відповідаючи на совєтські обвинувачення, що Ляос, мовляв, порушив свої зобов'язання щодо Женевської угоди з 1954 року тим, що дозволив на влаштування американських баз на своїй території і „віддав під американську контролю" свою власну армію, закинув зі свого боку Москві „співучасть" в комуністичних заворушеннях в Ляосі з метою „витворити напруження" в тій частині Азії. Державний департамент також з цілою рішучістю відкидає обвинувачення Москви щодо американської контрол над армією Ляосу, стверджуючи, що та армія є під суверенною контролею виключно самого Ляосу, а деякі американські техніки перебувають в тій країні лише на прохання місцевого та французького уряду, ознайомлюючи армію Ляосу з купленою від Америки давнішою зброєю. В ноті Державного Департаменту стверджується, що совєтські обвинувачення є фальшиві, перекручують факти відносно останнього розвитку подій в Ляосі та зі свого боку зраджують совєтську співучасть в комуністичній інтервенції у внутрішніх справах Ляосу."

ГЕРТЕР ВІЗЬМЕ УЧАСТЬ В НАРАДАХ НАТО

Париж. — Тут передбачається, що державний секретар Кристіян Гертер, під час своєї поїздки до Европи з президентом Айзенгавером з кінцем цього і початком наступного місяця, візьме участь в засіданні Постійної Ради Організації Північно-Атлантійського Пакту (НАТО) 4-го вересня. В цих нарадах візьмуть участь також три інші західні міністри закордонних справ, правдоподібно бельґійський, італійський і турецький. Це засідання Ради є компромісовим до видвигненої Італією пропозиції зустрічі голів урядів країн НАТО, що інші вважали за відповідне радше оминути з уваги на відвідини Хрущова в Америці, про ціль і аспекти яких саме інформуватиме Гертер. Тим часом европейською політичною сенсацією є гостра полеміка між англійською і французькою пресою, яку започаткував лондонський „Дейлі Геральд", пишучи, що Франція таємно заанґажувала німецькі капітали і техніків для розвитку і продукції власної атомової бомби. З цього розгорнулася загострена дебата, що поширилась також на Німеччину та на інші, минулі і теперішні політичні взаємини між цими европейськими країнами.

Айзенгавер і Мекміллен виступлять на англійській телевізії

Вашингтон. — З Білого Дому повідомлено, що президент Двайт Д. Айзенгавер під час своїх відвідин в Англії виступить разом з англійським прем'єром Геролдом Мекмілленом на телевізії 31-го серпня. Джеймс Гаґерті, пресовий секретар Білого Дому, поінформував, що президент Айзенгавер погодився виступити разом з Мекмілленом у „неформальній розмові" безпосередньо перед обідом, що має відбутись на честь Президента в резиденції Мекміллена. В повідомленні не сказано, на яку саме тему буде відбуватися ця передавана через телевізію „неформальна розмова", але загально вважається, що вона буде відноситись до „спільної лінії" З'єдинених Держав і Англії у відношенні до Совєтського Союзу. Розмова буде пізніше передана також через телевізію в Америці. Тим часом в Англії відбувається підготова до зустрічі президента Айзенгавера, що початково була плянована на „неформальну скалю", а тепер готова перетворитись у великі державні відвідини з усіми приналежними до цього формальностями.

У Вашинґтоні опрацьовують плян „гостини" Хрущова

Вашингтон. — Хоч ще не всі подробиці відвідин Хрущова в цій країні відомі, зокрема ще не відомо, хто буде в його товаристві, проте тут уже дбайливо опрацьовується плян та розклад тих відвідин. Так, як тепер справи стоять, відвідини Хрущова почнуться і закінчаться у Вашингтоні. Він приїде до Вашингтону 15-го вересня, де проведе перших два дні на офіціяльних прийняттях та вступних розмовах з президентом Айзенгавером. Опісля він відвідає Ню Йорк і Об'єднані Нації, після чого виїде до Кемп Дейвід, літньої резиденції президента Айзенгавера в Меріленді, де знову проведе два дні на розмовах з Президентом та іншими членами уряду. Опісля відбудеться його поїздка по країні та відвідини поодиноких міст, включно із Сан Франсіском. Ця поїздка і відвідини триватимуть п'ять днів.

ПРЕДСТАВНИК УКРАЇНСЬКОГО ПЛАСТУ В ІНДІЇ

В Міжнародній Скавтській Конференції, яка відбулася в столиці Індії Ню Делі, взяв участь теж і представник Українського Пласту референт скавтських зв'язків при Головній Пластовій Булаві пл. сен. Микола Світуха з Монтреалю. На фото (зліва): представники скавтів Мадаґаскару, України (Микола Світуха), Філіппін, Лібії, Єгипту і Тунісії перед гіндуською святинею Тай у місті Агра в Індії.

ЗОРГАНІЗОВАНЕ РОБІТНИЦТВО ПРОТИ РОЗМОВ З ХРУЩОВИМ

Міні пропонує іґнорувати відвідини, Рутер говорив би з ним, а спілка атомових, нафтових і хемічних робітників хоче „сказати йому в очі, що він убивник"

Джордж Міні, президент АФП-КІО

Волтер П. Рутер, президент автомобільних робітників.

Юніті Гавз, Па. — Зорганізоване робітництво Америки є принципово проти відвідин Хрущова, але, в обставинах запрошення його Президентом країни, опінія робітничих провідників поділена щодо поступування під час тих небажаних відвідин. Президент Американської Федерації Праці — Конґресу Індустріяльних Організацій, Джордж Міні, вважає, що зорганізоване робітництво повинно іґнорувати відвідини Хрущова і відмовитись від будь-якої зустрічі і розмов з ним. Таке становище підтримує формально також Міжнародна Політична Рада зорганізованого робітництва, яку очолює Джордж М. Гаррісон, і загально вважається, що власне таке становище буде апробоване і прийняте за офіціяльне становище робітництва. Проте, з цим поглядом не погоджується Волтер Рутер, віце-президент могутньої спілки автомобільних робітників, як також Джеймс Кері, віце-президент спілки електричних робітників. Вони вже навіть мали поробити деякі заходи через совєтського амбасадора Меншікова для зустрічі з Хрущовим під час його побуту у Сан Франсіско, де саме в тому часі Американська Федерація Праці—Конґрес Індустріяльних Організацій відбуватиме свою конвенцію. До гострих дебат в справі становища робітництва до відвідин Хрущова прийшло в череду під час нарад Міжнародної Політичної Ради робітництва, якій Міні і Гаррісон запропонували резолюцію, що нею відмовляються коментувати правильність чи неправильність запрошення Хрущова на відвідини в Америці Президентом, але стверджують, що совєтський режим є диктатурою, яка змагає до запанування над світом та є рабовласницька. Резолюція виступає проти пропозиції віце-президента Ніксона, яку він видвигнув під час своїх відвідин в Москві, щодо взаємних відвідин і контактів між американськими і совєтськими професійними спілками, потверджуючи традиційне становище американського робітництва проти будь-яких контактів з робітничими організаціями, що є під контролею держави. Рутер заступав думку, що американське робітництво також зі свого боку повинно причинитися до закінчення „холодної війни" і не ізолюватись від розмов з Хрущовим. Тим часом протилежне становище Міні і більшости піддержав також президент спілки робітників жіночих одягів Дейвід Дубінскі, кажучи, що „він гордий з ізоляції від усього того, що робить і говорить Хрущов". А представник спілки атомових, нафтових і хемічних робітників О. А. Найт запропонував, щоб Федерація вибрала делеґацію та вислала її до Хрущова, щоб „сказати йому в вічі, що він є вбивник". Загальна опінія робітництва така, щоб не коментувати в цьому випадку політики президента Айзенгавера, але рівночасно збойкотувати відвідини „шефа уряду, що вдержує табори невільничої праці та вимордував тисячі мадярських борців за волю".

У СВІТІ

● **В Сеґне в Норвеґії** відбудеться в суботу, дня 22 серпня ц. р. вінчання Стіва Рокефеллера, сина нюйоркського губернатора Нелсона Рокефеллера, з норвезькою дівчиною Анною Марією Расмуссен. У зв'язку з підготовою цього вінчання приїхала вже до Норвеґії мати Стіва Рокефеллера і відвідала разом з Расмуссенами острів Борея, що на ньому народилася Анна Марія.

● **Під час своїх відвідин у Великій Британії** з початком вересня ц. р. Президент Айзенгавер гостюватиме в Кульземському Замку, 30 миль від міста Ґлесґов, де він мешкав під час воєнних дій у 1945 році. Після війни цей замок подаровано Айзенгаверові на довічну власність. Прибуде Айзенгавер до Великої Британії дня 4 вересня ц. р. з Парижу, після конференції з президентом Шарлем де Ґолем.

● **Британський уряд** звернувся до судді у місті Волтгем Еббі дати йому 14 днів часу на заплату грошової кари у висоті 2.80 дол. Суддя покарав британський уряд за те, що він дозволив службовцеві міністерства постачання користуватися вельосипедом (ровером) з дефективним гальмом. Просить уряд відкласти заплачення цієї кари, бо він не має можливости заплатити її із передбачених бюджетом фондів.

● **З Кадденабії в Італії** повідомляють, що італійський прем'єр Антоніо Сеньї зустрінеться найближчим часом з західньонімецьким канцлером Конрадом Аденауером, який перебуває там на вакаціях.

● **Новим головою Контрольної Комісії РСФРС** призначено Василія І. Закурдаєва, який прийшов на місце Іґоря П. Скулькова, обвинуваченого в толеруванні розтрачування державного майна совєтськими високими партійними і державними службовцями. У деяких випадках ці розтрати і зловживання досягли мільйонових сум.

● **Під верхів'ям 10,600-стопової гори Вісбахгорн** поблизу Зальцбурґу в Австрії згинуло під час виходу на гору троє молодих европейських альпіністів.

● **Прокуратор німецького суду в Пассав (Баварія)** заскаржив 34-річного поляка Вацлава Конца за вбивство 48-річного українця Івана Николишина. Конец убив бл. п. Івана Николишина 13 років тому коло чужинецького табору в Пассав і кинув тіло до ріки Інну. Щойно тепер досягнула рука справедливости вбивника нашого земляка.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник — Ukrainian daily

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

З НОЖЕМ ЗА СПИНОЮ

За неповний місяць прийде до цієї країни на більше чи менше вишантажуване ним самим запрошення совєтський диктатор Нікіта Хрущов. Розвиток подій у світі недвозначно потверджує те, що можна було знати й передбачати: Хрущов приїжджає з одною рукою, витягненою для привіту, а в другій руці тримає схований за спиною ніж. Пригадаймо деякі з останніх подій:

Місяць тому, коли Москва розпочала новий співіснувальний галас, натрапивши своїм шантажем у справі Берліну і Німеччини на рішучий спротив Заходу, почалася рівночасно закросна на ширшу скалю підривна комуністична акція в Ляосі, яка із чимраз більшою силою розгортається, маючи всі властивості дотеперішніх комуністичних агресій. Акцію почали вишколені на комуністичних територіях „партизани" під проводом політруків, а рівночасно на комуністичних прикордонних територіях очікують на свою чергу регулярні армії. Щоб не було жадного сумніву в тому, проти кого та акція скерована, совєтська дипломатична нота вияснює: уряд Ляосу, мовляв, порушив Женевський договір з 1954-го року, погодившись на встановлення на своїй території американських баз, прийнявши американських військових інструкторів та підпорядкувавши їм свою армію.

Московським димом заносить і від подій в другому кінці світу, в районі Карібського моря, в центрі яких стоїть бородатий володар Куби Фідель Кастро. Він і очолений ним рух повалили попередню диктатуру на Кубі, але досі не потрапили заступити її народоправним режимом. Довкола них самих створилася атмосфера недовір'я з уваги на можливість їхньої пов'язаности з комуністичними інтригами. Не зважаючи на добру волю, яку виявили З'єдинені Держави у відношенні до змін на Кубі, Кастро все більше починає горожитись у своїх антиамериканських виступах, маючи запопадливого оборонця в Кремлі. „Геть руки від Куби!" — кричить на адресу З'єдинених Держав совєтський часопис „Труд" у своєму останньому виданні, обвинувачуючи їх в „інтригах" проти Кастра, до яких зараховує і останню конференцію міністрів закордонних справ Організації Американських Держав в Сантіяго (Чіле), що засудила однаково диктаторів і „революційні інвазії", роблені з інших країн для їх повалення.

На цьому підпалювання світу Москвою далеко не закінчується. Наспіли вістки про новий, учинений комуністами погром в Тибеті, про нові розстріли на Мадярщині учасників повстання 1956 року, про загострення режиму в Чехо-Словаччині. А в Західній Україні, як довідуємось з приватних листів, почали „бити громи", що розбивають радіоприймачі, палять хати та вбивають людей. І якже ж безглуздо звучить на цьому тлі забріхана докраю совєтська пропаганда, яка твердить, що Хрущов їде до Америки „відпружувати" міжнародну ситуацію, яку сам же він і керований ним апарат міжнародного комунізму безнастанно напружують. Останні надії на це навіть найбільш наївних людей розвіває стаття журналу „Совєтський Флот", яка зухвало заявляє, що Арктичний океан не є „внутрішнім озером" Америки, і що совєтські підводні човни можуть звідтіль дістатись аж до Гудсону, щоб обстрілювати американські міста.

Немає причин сумніватись, що з такої ситуації здають собі справу у Вашингтоні. І можна сподіватися, що „гість" не матиме нагоди встромити ножа в серце тій країні, в гості до якої нахабно напросився. Але це ні в чому не змінює нашого становища, що той диктатор і кат є більше, ніж небажаним гостем, і ми повинні зробити все, що тільки можемо й що дозволяють наші закони, щоб про це довести до його відома й до відома наших співгромадян та всього світу.

АНОНІМОВА ГРОМАДА

Усім тим нашим читачам, які надсилають до Редакції в листах свої думки в актуальних справах, зокрема тепер у справі відвідин совєтського диктатора в цій країні, можна висловити тільки признання і вдячність, без уваги на те, що вони в тих листах пишуть та яке становище займають. Проте, не можна при цьому не підкреслити сумного факту, що більшість авторів просить не подавати їх прізвищ, хоч тільки частина з них уґрунтовує це більше чи менше оправданими причинами. Все це свідчить також про характер небажаного „гостя" Хрущова і про репрезентований ним народовбивчий режим, бо саме побоювання репресій проти рідних на Україні змушує наших людей до анонімовости. Однак, навіть в таких обставинах не сміємо ми перетворюватись у цій країні в анонімову громаду, бо тоді нічого не досягнемо і ні в чому не допоможемо змінити обставини, які змушують нас до анонімовости. Певно, що було б немудро без потреби наражати своїх рідних на небезпеку, але ж не можна допускати й до того, щоб совєтський терор був також єдино рішальним у визначенні нашої поведінки в цій країні. Не перетворюймось в анонімів, бо з анонімами не рахуються.

МОСКВА ПІДБИЧОВУЄ СОЮЗНІ РЕСПУБЛІКИ ДО АНТИАМЕРИКАНСЬКИХ ВИСТУПІВ

Дуже характеристичним показником совєтського ставлення до З'єдинених Держав Америки і до американського уряду є стосована Москвою тактика в дискримінаційній пропаганді й агітації проти ЗДА. В той час, як совєтська влада злагіднила в деякій мірі знеславлювальну кампанію проти Америки, ведену на сторінках офіційних органів уряду і партії, „Правди" й „Ізвєстій", з тим більшим завзяттям посилено цю кампанію на сторінках провінційних, т. зв. республіканських газет. Якщо в московських офіціозах ставлення до З'єдинених Держав тепер, особливо ж перед приїздом Хрущова до ЗДА і відвідинами Айзенгавера в СССР, досить стримане, то тим більше безоглядну й розгнуздану антиамериканську кампанію веде совєтська влада на сторінках республіканських і обласних, українських, білоруських, грузинських та інших газет, малодоступних закордоном.

Починаючи з кінця липня ц. р., отже ще під час перебування віце-президента Ніксона в Совєтському Союзі, не було майже ні одного числа „Радянської України", „Літературної Газети", „Перця" та інших газет і журналів, в яких не було б гострих нападів на З'єдинені Держави Америки.

Перед у цій дискримінаційній супроти ЗДА кампанії доручено вести київській „Радянській Україні", що, як відомо, є офіційним органом ЦК комуністичної партії України і водночас із цим органом ради міністрів УССР. В числі з 29 липня „Радянська Україна" бахнула довжелезну статтю п. з. „Чергова провокація ворогів міжнародного співробітництва", що нею мало б бути проголошення „Тижня Поневолених Народів" у ЗДА. Встановлення цього тижня визначається в цій статті, як „заздалегідь обмірковану, старанно розплановану антикомуністичну пропагандистську кампанію . . . ворожнечі, підбурювань та провокацій", при чому стверджується, що цей „Тиждень" був „навмисно приурочений до обміну виставками між СССР і ЗДА і до приїзду в Совєтський Союз віце-президента Р. Ніксона". Особливе обурення висловила в цій же статті „Радянська Україна" з приводу того, що в проклямації Тижня Поневолених Націй були названі „також совєтські республіки і в тому числі Україна".

Через день у числі з 31 липня „Радянська Україна" подала коротке інформативне повідомлення про перебування Ніксона на Уралі. Але зараз же під цим повідомленням, на тій самій сторінці надруковано великий 5-колонковий фейлетон якогось Володимира Конвісара п. н. „Вогні Бродвею не гріють . . ." із страховинними ревеляціями про злидні „знедолених — безробітних і страйкуючих людей", про те, що „хвиля страйкового руху . . . немов землетрус, потрясла великі і малі міста США" і т. ін. Закінчується цей фейлетон ствердженням, що „монополістів" у ЗДА починає охоплювати тривога, бо „вогні Бродвею не гріють уже серця знедолених", і „трударі виходять на вулиці з рішучими вимогами до експлуататорів". Оздоблений цей фейлетон передрукованою з „Ню Йорк Таймсу" фотографією, як нюйоркські поліцаї розганяють страйкуючих робітників нюйоркських лікарень, з підписом, що зовсім не відповідає змістові фотографії: „поліцейські палиці сипалися у відповідь на вимоги трудящих".

Достоменно таку саму методу інформування своїх читачів застосувала „Радянська Україна" в черговому числі з 1-го серпня. Подавши на стор. 4-ій знову ж інформативне повідомлення про „перебування віце-президента США Р. Ніксона в Совєтському Союзі", зараз же під ним надрукувала вона три повідомлення з Вашингтону, Ню Йорку й Ужгороду під одним спільним заголовком „Правда про життя в Америці". В першому повідомленні п. н. „Капіталізм руйнує життя людини" подано уривки з листів американських громадян до бюра ТАСС у Вашингтоні, із заявами, що вони хотіли б прийняти совєтське громадянство, бо тільки в „совєтській системі людина може спокійно працювати, не боючись того, що внаслідок суперечностей капіталістичної системи вона буде викинута на вулицю із свого життя і стане жебраком", і скаргами, що „капіталістична форма правління, прийнята у нас (у ЗДА — ред.) в країні, душить просту людину, руйнує її життя". У другому повідомленні п. н. „Поруч з хмарочосами жалюгідні халупи" описується „тяжку долю тисяч кочуючих сільсько-господарських робітників у штаті Іллінойс" і катастрофальні мешкальні умовини в Шикаґо. Третє повідомлення, надіслане РАТАУ із Ужгороду під характеристичним заголовком „Про що замовчує Ніксон", подає розповідь колишнього американського іміґранта-столяра Василя Килияна про те, як він і його сім'я трагічно бідували у Канаді і в ЗДА, як на 15 років цілих сім були безробітними, як завжди голодували, про те, як в нюйоркських „трущобах", де люди сплять на землі, щури загризають дітей, і т. ін. Такими і подібними ревеляціями цей же Килиян намагається заперечити твердження Ніксона про високі заробітки робітників, про пенсії і допомоги безробітним. У повідомленні подана теж заява якоїсь М. Білак, що прожила в ЗДА 17 років і ніколи . . . не чула про те, щоб там заводський робітник заробляв 90 долярів на тиждень, як це твердить Ніксон. За часу її перебування вона одержувала 16 долярів . . .

У числі з 2 серпня „Радянської України" знову ж надрукована ціла стаття у відповідь віце-президентові Ніксонові п. н. „Благополуччя по-американськи", підписана дуже характеристичним псевдонімом чи прізвищем „Г. Панікарський". У статті на різні лади заперечується твердження Ніксона, висловлене під час відкриття американської виставки в Москві про „загальний добробут" у ЗДА, і стверджується, що у ЗДА немає ніякого медичного обслуговування людей, що ціни на ліки там дуже високі, що там нестерпні умови і т. д. Все це, мовляв, факти, які є впертою і переконливою річчю, а заяви Ніксона були „лише словами".

У чергових числах „Радянської України" з 4 і 5 серпня антиамериканських матеріялів немає, але вміщено в них — мабуть чи не для контрасту з американською „нуждою" — захоплені матеріяли про совєтський фестиваль музики і танцю в Ню Йорку і про „Радянську Україну на радянській виставці в Ню Йорку".

Не відстала від „Радянської України" в дискримінаційній кампанії проти ЗДА і київська „Літературна Газета". В ч. 61-му з 31 липня надрукувала вона на першій сторінці статтю підсовєтського українського письменника Петра Панча п. н. „Як є насправді?", написану „з приводу деяких заяв" (треба розуміти — Ніксона), а в числі 62-му з 4 серпня велику сатиру про „стопроцентного американця То-

(Закінчення на стор. 4-ій)

Ю. Миколин

ОБЕРЕЖНО З СОВЄТСЬКИМИ ВИДАННЯМИ

Кожна суспільність засуджує продаж шкідливих наркотиків, зокрема для молоді. Пора вже і нам в Америці звернути увагу на цілком відкрите пропихання в наші руки і руки наших дітей шкідливої духової отрути.

У багатьох наших книгарнях пишаються на полицях книжки совєтського видання. Є вже навіть люди, які займаються систематичним кольпортуванням цих книжок від хати до хати. Знаючи, наприклад, одного з них, припускаю, що він робить це виключно з думкою заробити кілька зайвих долярів та ще й навіть у наївному переконанні, що цим допомагає „українізувати хати наших людей.

„Маю щось для вас" — говорить такий кольпортер. Ось перевидані твори клясиків української літератури, а ось гарно ілюстровані народні казки, абетка для дітей. Книжки на досить доброму совєтському папері, але головне дешеві. Спокуса бере купити книжку для хати. Ще є сумнів: це ж совєтське. „То що з того, що совєтське? — заспокоює кольпортер. — Запевняю вас, що там нічого просовєтського нема. Я сам перевіряв. Невже ви думаєте, що я впихав би вам якусь комуністичну халтуру?" Переконані силою цього арґументу, купляєте, бо й справді, що має „Кобзар" чи Нечуй-Левицький спільного з комунізмом?

Переглядаєте книжки. Справді, назверх нема нічого просовєтського: ані портретів вождів, ані навіть „Пісні про Сталіна". Але чи може бути будь-яка книжка, видана большевиками, без большевицької пропаганди, коли всім відомо, що навіть до сухих підручників вищої математики впихає її Москва? І ось берете книжки, які так щиро поручав вам знайомий кольпортер для ваших дітей. Ось „Весела абетка" Наталі Забіли (Дитвидав, 1958 р.) розповідає про всячину, включно з тим, як то „колгоспники гуртом веселим на елеватор хліб везуть". З неї також мають діти змогу довідатися, що Москва „найкраще місто на землі" (про Київ і про Україну книжечка, звичайно, нічого не оповідає).

Або ось „Українські народні казки", видані 1955 р. у видавництві ЦК ЛКСМУ. Є там старі наші знайомі лисичка-сестричка, пан Коцький, Котигорошок й інші. Але поруч, згідно з лінією ЦК комсомолу України, чимало антирелігійної отрути про захланність „попів" і „архиєреїв", про те, як „піп" святих у церкві батогом бив за те, що сметану у нього поїли, і таке інше. Чи можете з чистим сумлінням дати вашій дитині таку книжку в руки?

Невже ж і перевидання клясиків небезпечні? Кілька років тому один з наших літературознавців аналізував у „Свободі" одне з найновіших київських видань „Кобзаря", якого совєтська рука так підчистила, що в ньому годі пізнати Шевченка. Я не мав нагоди бачити це видання. Але ось під рукою „Антологія української поезії" під редакцією М. Рильського і М. Нагнибіди, видана в 1957 р. (перевидана у 1958 р.). У ній у Шевченкову частину не включено ні одного вірша, в якому він виступає проти московського поневолення України. А Франко, за твердженням Рильського, бачив „у дружбі українського народу з народом російським запоруку визволення своєї батьківщини і возз'єднання Західньої України з Наддніпрянською".

Навіть у такій вже „неполітичній" книзі, як альбом малюнків Шевченка, „Т. Г. Шевченко — художник" („Мистецтво", Київ, 1955 р.) її автор П. Говдя намагається переконувати читача, що „вся творчість Т. Г. Шевченка, як поета і художника, формувалася і росла під безпосереднім благотворним впливом передової російської культури і мистецтва . . . В буржуазній мистецтвознавчій літературі, за винятком окремих статтей, не було написано нічого, присвяченого Шевченкові-художникові. У цих статтях не лише надзвичайно слабо висвітлювались ідейно-творчі зв'язки художника з передовим російським мистецтвом, але, часом, деякі дослідники з буржуазно-націоналістичних позицій намагалися викривити, фальсифікувати ці зв'язки".

Це лише кілька прикладів. Навіть людина, яка знає, що бере в руки, мусить досить обережно приймати київські видання українських клясиків. А що говорити тоді про тих, які беруть ці книжки в руки з щирим переконанням, що перед ними оригінал, а не спрепарована московським цензором фальшивка?

Хтось може вказати на те, що, мовляв, люди купують київські видання, бо інших нема. У цьому ж і ціла справа, що наші еміґраційні видавництва часто не мають відборця на свої книжки, бо іноді ті, які могли б купити еміґраційне видання, вже набули київську фальшивку. Таким чином наших видань нема, бо їх нема чому купляти, бо ми купляємо київські тому, що наших видань нема.

Зачароване коло? Вихід з нього є: спинімо повінь прикрашеної київською вишивкою московські отрути в наші хати, а коли вже беремо в руки якесь підсовєтське видання, то ставмося до його змісту критично і ні в якому випадку не дозволяймо защіплювати комуністичною отрутою наших дітей.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ У СПРАВІ ВІДВІДИН ХРУЩОВА В АМЕРИЦІ

ДЕМОНСТРАЦІЇ НЕ ШКОДЯТЬ

Дозвольте мені висловити рішучий протест проти опублікування листа на сторінках „Свободи" з 14 серпня ц. р. п. Н. К. в справі антихрущовських демонстрацій.

Автор листа радить американським українцям не переводити жадних маніфестацій проти Хрущова, бо, мовляв, це може спричинитися до репресій проти наших братів і сестер на рідних землях; бо „ніякі активні чи пасивні потягнення з нашого боку самої справи не змінять". В дальшому автор листа твердить, що це не є геройством пікетувати і носити транспаренти, знаючи наперед, що це не принесе прикрих наслідків для виконавців тут, у безпечному місці. Далі автор, для прикладу, наводить великий німецький нарід, представники якого тут, на думку автора, не будуть робити якихось демонстрацій, звернених проти Хрущова, знаючи, „що такі акти напевно Німеччини не визволять . . ."

Така „порада", можливо й щира (?), щонайменше пересякнена дефетизмом і неузасаднена.

Покликатись на приклад німців — цілком не на місці. Може американські німці й не думають демонструвати, але вони цього робити й не потребують, бо за них маніфестує їхній Аденауер. Пікетувати Хрущова і носити транспаренти не є особливим геройством, але підписаний, як один з учасників майже всіх антиросійсько-антикомуністичних демонстрацій, хоче ствердити, що виконавцями цих маніфестацій-пікетувань бували переважно колишні члени нашої УПА та інших українських визвольних формацій з представниками різних патріотичних організацій, які діяли колись в небезпечному місці.

Українська еміґрація в діяспорі за останні десятиліття прибрала такої політичної ваги, що її добре зорганізовані протикомуністичні акції не то не шкодять нашим братам на уярмленій батьківщині, але й змушують московських тиранів до певних концесій. Властиво, концесії ці вимушені всенародним опором, пасивним та активним, наших братів на рідних землях, а акції еміґрації є допоміжні.

Приїзд Хрущова до Америки дає українсько-американській спільноті добру нагоду заманіфестувати перед цілим світом зрілість та гін українського народу до свободи у власній суверенній державі, з реалізації якої скористає таки цілий світ. Сама собою маніфестація ця мусить в даній ситуації прибрати відповідні форми. Підписаний був би дуже щасливим, якби таку маніфестацію очолили найвищі ієрархи українських Церков спільно з нашими громадськими провідниками, з през. Галичиним та проф. Добрянським включно.

Підписаний не є проти спільної демонстрації з представниками інших поневолених Москвою народів, але, знаючи з практики, що деякі „добрі" сусіди капіталізують такі спільні маніфестації для своєї користи, добре було б, щоб ми влаштували осібну (по можливості перед спільною) українсько-американську маніфестацію, в якій повинні взяти участь десятки тисяч свідомих еміґрантів і яка повинна бути заздалегідь добре розголошена відповідними комунікатами в пресі. Під час самої маніфестації потрібно засипати місто відповідними летючками та через радіо демаскувати Хрущова, апелюючи рівночасно за підтримкою нашого народу в боротьбі за свободу.

М. Ш.

Ню Йорк, Н. Й.

П. С. Якщо б листа цього опубліковано, то прошу тільки за ініціялами, бо маю на Україні маму та іншу близьку родину.

ДІСТЬСЯ ЩОСЬ НЕЗРОЗУМІЛЕ

Повідомлення про запрошення до Америки Хрущова приголомшило мене і мою родину. Діється щось незрозуміле! Не можемо собі ніяк уявити, яке право має той кат ступити своїм скривавленим чоботом на вільну американську землю, а наш Президент стискати його криваву лапу.

Цілком приєднуємось до становища, яке зайняла „Свобода": це є „національна ганьба".

Є. Стежик з родиною
Ню Оксфорд, Па.

ЩЕ ОДИН САМООБМАН

У зв'язку з візитою Нікіти Хрущова мимоволі на думку насувається вислів французького „міністра Сагари" Сустеля: „Американці трактують своїх приятелів, як ворогів, а ворогів, як приятелів".

Одначе, залишається фактом, що Хрущов прийде до Америки, як гість, запрошений Президентом, і його будуть гостинно приймати урядові кола, не зважаючи на бурю протестів збоку людей, які переконані, що не може бути бизнесу з московськими комуністами. Напевно Президент, його кабінет і позакабінетні дорадники довго застановлялись над питанням, чи запрошувати нахабного червоного диктатора, який настирливо такого запрошення домагався. І напевно підставою до запросин були певні рації високої міжнародної дипломатії, що зродились на хиткому ґрунті холодної війни, яка не раз несла погрозу перетворення в гарячу атомову та водневу війну. Немає сумніву, що, як це можна було обсервувати з відношення американських індустріялістів до різних совєтських емісарів, — велику вагу прив'язується до можливости експорту всякої мануфактури на совєтські ринки, як теж і надії на можливість експорту до червоного Китаю. Всі ці міркування мусіли вплинути на рішення Президента, особливо після смерти Доллеса, що відзначався небуденним глуздом у відношенні до совєтської політики. Якщо б Доллес був сьогодні між живими, мабуть, він рішуче протиставився б запрошенню московського сатрапа.

Останніми днями віце-президент Ніксон, звітуючи про свої розмови з Хрущовим, згадував, що, на думку московського диктатора, мільйони американського робітництва тільки й чекають на той момент, коли революцію заведуть в нашій державі комуністичний режим. Отже думка багатьох державних мужів є така, що Хрущов, об'їхавши та побачивши Америку, вилікується з того самообману. Велике питання — чи вилікуються з тієї недуги самі американці, яким здається, що гостина Хрущова вплине на зміну експансивної комуністичної політики . . .

Звичайно, американські українці не вірять, що наставлення совєтів зміниться. Через те вони й стурбовані тією несподіваною куртуазією, з якою навищий провід нашої держави почав ставитися до кривавого ката України. З того погляду добре виявляти наш спротив приїздові Хрущова і наше слово перестороги — „Америко, бережись!", бо „буде каяття, та не буде вороття!"

Хрущов прийде, як гість Президента. Я — старий американець, 46 років тут живу і Америка стала для мене справді другою батьківщиною. Мене обурювали демонстрації проти віце-президента Ніксона під час його подорожі по країнах Південної Америки. Ці демонстрації були підготовлені совєтськими агентами. Однак, немає лиха, що на добро не вийшло б — ці дикі демонстрації спричинили велику зміну політики Вашингтону у відношенні до південно-американських націй. Мене обурювали настирливі й провокативні питання, що їх ставили різні підставлені совєтські манекени віце-президентові під час його подорожі по території Сов. Союзу. З захопленням читаю про ті враження, які складаються в думках підданих Хрущова під час оглядин американського виставкового павільйону. Я радів, читаючи ту науку, що її давав Хрущову наш віце-президент, як також зміст промови, яку він виголосив до населення совєтчини.

Повертаючись до теми, думаю, що наші вияви спротиву мусять бути пристойні, без ексцесів, що свідчили б про некультурність. Мовчазні, без зайвого крику і, хрань Боже, без гнилих ясць і каміння. Жалобні, з чорними транспарентами і такими ж опасками на рукавах. Інформативні, щоб звернути увагу наших співгромадян на страшну трагедію, на Голготу України під совєтським ярмом.

Холодною розвагою, достойним, жалобним виступом не сплямимо українського імени, вереском і ексцесами загубимо повагу посеред наших співгромадян.

У мене сестра з чоловіком, сином, невісткою і внуками ще від 1945 р. живе на Сибіру, в підбігунових околицях. Заслано їх на 10 років за якусь „провину". Час тієї кари закінчився і сестра поїхала до рідного села, щоб приготовити місце для повороту своєї сім'ї. Та місцеве начальство не дозволило на поворот „ворогів народу", і сестра поїхала назад на Сибір.

Маючи своїх рідних на Сибіру, прошу не подавати мого прізвища.

І. Г.

Ню Джерзі.

Армандо Палясіо Вальдес

ХОСЕ

Повість

З еспанської мови переклав: Богдан І. Лончина

(16)

— Вона украла гроші своєї дочки, ті, що покійний дістав від своїх батьків, і не дозволяє їй вийти заміж, щоб не випустити з рук ані цента...

Ісавель пронизливо зареготала.

— Ну, вже вилізло шило з мішка! Ти лютуєш, бо я не хочу, щоб моя дочка вийшла заміж за твого сина, правда! Ти хотіла б добратися до моїх грошей і бавитися за них, правда? Оближись, нещасна, оближись, бо маєш товсте рило.

Вдова почервоніла, як розжарене вугілля.

— Ні мій син, ні я не потребуємо твоїх грошей. Хочемо тільки, щоб ти нас не обкрадала. Злодійка, злодійка, злодійка!..

Вона повторювала незчисленну кількість разів цю образу, виставляючи себе на небезпеку судового оскарження. Учителька ж, навпаки, старалася ображати її без риску.

— Що ж я в тебе можу вкрасти, жебрачко? Те, що ти мала, всі вже забули, коли в тебе його вкрали...

— Злодійка, злодійка, злодійка! — кричала вдова, яку душила лють.

— Мовчи, дурна, мовчи! — говорила Ісавель з усміхкою на устах. — Ти очевидно хочеш, щоб я назвала тебе одним словом...

— Ти мусиш зависнути на шибениці, падлюко!

— Не настоюй, щоб я назвала тебе цим словом, бо не хочу. — І, звертаючися до глядачів, вигукнула жартівливо: — Яка вперта ця жінка, настоює, щоб я назвала її одним словом! А я не хочу, не хочу!..

Кажучи це, вона розводила руками з таким забавним виразом обличчя, що викликала сміх. Лютість Тереси дійшла до найвищої точки. Образливі слова, що вилітали з її уст, були щораз грубіші й страшніші. Вона відходила й приходила назад з надзвичайною швидкістю; оберталася довкруги, як жучок; махала руками в усіх напрямах; здирала собі з шиї хустину, при чому все її тіло дрижало. Нарешті, виснажена докраю і майже втративши голос, пішла собі геть. Ісавель переможно гукнула їй услід:

— Іди додому і напийся чаю з помаранчового квіту, щоб тебе грець не вхопив.

Тереса дійсно була хвора на серце і звичайно почувала себе дуже зле, коли мала якусь неприємність. Прийшовши додому, вона дістала таку сильну серцеву атаку, що треба було негайно кликати лікаря.

VIII.

Коли ввечері Хосе вернувся з моря і довідався, що сталося, він відчув такий сильний душевний біль, як ще ніколи в своєму житті. Проте, він не мав змоги з'ясувати собі його добре, аж поки його мати не прийшла до себе. Піклування, що його вона вимагала, та турбота за її життя, примусили його забути до деякої міри про своє власне нещастя. Та коли за два чи три дні їй покращало, він так живо й жорстоко відчув рану в своїм серці, що малощо не розхворівся. Не зважаючи на те, з його уст не вийшло ні одного слова докору. Він заховав біль на дні свого серця й далі виконував свої щоденні обов'язки з тим самим позірним спокоєм. Але, вертаючись ввечері з моря, він — замість іти до крамниці учительки, чи, як перед тим, провести якийсь час у таверні із своїми приятелями — ішов додому і виходив аж наступного дня, коли наставала пора сідати в судно.

Ця його зрезиґнована поставa боліла Тересу багато більше, ніж її часті сварки. Вона була тиха й засоромлена. Її материнське серце терпіло, дивлячись на німий і важкий біль сина. Хоч полум'я люті не погасло в її душі, далеко ні, і вона несамовито бажала помститися на Ісавель, все таки починала відчувати щось, гейби гризоту совісти. Та це не перешкодило їй внести скаргу на паламаря і вимагати від нього звороту шкоди, спричиненої його сином Руфом, який через свою дурноту не був відповідальний перед законом. Тому, що його вчинок був ясно доказаний, суддя із Сарріо присудив, що паламар має замкнути дурня в хаті і звернути Хосе вартість його судна. Щодо першої точки, вона була докладно виконана; та щодо другої, перевести її в життя не було легко. Паламар жив з убогої платні, яку давав йому панотець, і невідомо було, щоб він мав якесь добро. Судовий службовець примушений був забрати меблі, кухонне начиння й постіль, а це все, старе й зношене, принесло дуже мало грошей. Та жінка паламаря оцінювала це добро так, гейби воно було з золота й слонової кости, коли судити з плачу й зітхань, що їх вона видавала з себе, розстаючись з ним. Ця жінка уходила в містечку за відьму. Матері дивилися на неї з острахом і пильнували, щоб вона не цілувала дітей; чоловіки радилися з нею часом, коли вибиралися в далеку дорогу. Замість позбутись цієї марки, паламариха своєю поведінкою скріпляла її, як колись робили деякі нещасні жінки, що їх інквізиція висилала на костир. Вона ворожила при допомозі карт або ліній на руці; стягала чари з того, що мав труднощі в подружжі; записувала масті й порошки, щоб викликати взаємну любов, та прибирала впевнену й таємничу міну, що незвичайно побуджувала уяву бідних рибалок.

Побачивши, що з її хати забирають меблі, вона вибухнула такими жахливими прокльонами проти Тереси та її сина, що викликала жах у глядачів, які — як це звичайно буває в таких випадках — прийшли за судовим службовцем і поліціянтом.

— Хай Бог допустить, щоб ця негідниця жебрала по вулицях та щоб її опісля повісили за злодійство! Хай Бог допустить, щоб те, що вона їсть, оберталося в отруту! Хай Бог допустить, щоб її син виїхав колись на море й не вернувся!

Кость В. Варварів

ОСЕРЕДОК УКРАЇНСЬКОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ

Нещодавно повідомлялось в пресі про створення Ділового Комітету для організації Осередку Української Документації. Потреба такого документаційного центру в житті нашої еміграційної спільноти цілком очевидна, і тому треба лише привітати ініціятиву Українського Інституту Америки на чолі з його Президентом, меценатом українського культурного життя, п. Володимиром Джусом, як перший крок в напрямі реалізації цієї ідеї.

Але від Ділового Комітету до Осередку Української Документації, як завершеної інституції — ще довгий шлях. Однак, як каже старе китайське прислів'я „найдовша подорож починається першим кроком". Знаємо з власного досвіду, що усіх чи неуспіх наших починань, отого „першого кроку", залежить великою мірою від того, чи наша акція є логічно продумана, чи ми здаємо собі ясно справу, чого ми хочемо, і чи правильно оцінили наші спроможності.

Коли знаємо нашу ціль і доступні нам засоби для реалізації її, залишається ще третє, не менш важливе, питання: як поставити справу, щоб осягнути успіхів.

Завданням цієї статті й є спробувати відповісти на питання: як. Є вона скороченням доповіді*) автора цих рядків, яку він виголосив на конференції для створення Центру Української Документації, що її зорганізував Український Інститут Америки 28 червня ц. р. в Ню Йорку.

Перше ніж приступити до розгляду питання, як належалося б поставити роботу ОУД, хочемо з'ясувати два питання: що і чим. А саме: чи має це бути один загальний каталог українiки? Чи буде він охоплювати видання, що появилися і появляються поза межами України? Лише в ЗДА і Канаді, чи також в інших країнах нашого поселення? Чи може повинен реєструвати також усе, що появилося і появляється про Україну тут, за кордоном, і там, на Батьківщині? Чи на всіх мовах? Чи буде він включати також статті та рецензії з періодичної, головно чужомовної літератури, чи лише книжки? Чи тематика має бути обмежена політичними, історичними, соціологічними, економічними, юридичними та лінгвістичними питаннями, чи включатиме також питання в галузі прикладних наук? Чи, крім одного зведеного каталогу, треба мати ще окремі каталоги, поділені за дисциплінами, напр., лінгвістика, мистецтво і т. ін.

Звичайно, можна знайти чимало аргументів за і проти поставлених питань, але на них ми зупинятися тут не будемо, бо це забрало б дуже багато місця.

Скажемо лише, що, на нашу думку, такого роду установа може виправдати себе лише тоді, коли вона відповідатиме вимогам української наукової і політичної рації. Обмежити завдання ОУД лише інвентаризацією української книжки, це становчо мало для „нації в поході", як ми себе залюбки називаємо.

Для нашої науки і для нашої політики дуже важливим є вміння використовувати все те, що інші писали або пишуть добре, прихильне, об'єктивне про нас, і нейтралізувати все те, що пишеться — свідомо чи несвідомо — проти нас. Звичайно, першою передумовою, щоб наш або прихильний до нас учений чи політик міг це робити, мусимо допомогти йому: ось тут зібрано і зареєстровано все те, що колись, десь і кимсь писалося про нас. Очевидно, ми здаємо собі справу, що це не проста і не легка справа, яку можна здійснити за місяць, рік чи два... Однак, щоб її колись здійснити, треба зараз починати, і починати правильно!

Отож, вертаючись до першого питання — мети — на нашу думку, в ОУД мало б бути відповідно зорганізоване і зареєстроване все те, що появилося і появляється друком в усіх мовах, по обох боках „залізної завіси" про Україну, український нарід і українську справу в найширшому розумінні цих понять. Звичайно, тут потрібна буде певна селекція, що виключала б, напр., речі хвилевої вартости, про що буде мова згодом.

Можливо декому ця ідея видасться чистою фантазією... Ні! Це не фантазія. Ми нічого не збираємось видумувати, з маємо до діла лише з реальними речами — записаною на папері кимсь, десь і колись думкою, яку ми хочемо відшукати і відповідно зареєструвати, щоб можна було її при потребі використати.

Отже, ще раз підкреслюємо: це повинен бути наш ідеал, до якого поступово ми тепер вже повинні пляново змірятя.

*

З'ясувавши таким чином, що, на нашу скромну думку, ОУД має собою являти, можемо приступити до інших питань: чим, якими засобами і як, в який спосіб реалізувати цю ідею.

Знаємо, що Управа Українського Інституту Америки, власне його президент п. В. Джус, дав у розпорядження ОУД приміщення цього розкішного будинку на П'ятій Евню. Знаємо також, що УІА готовий виасигнувати відповідну суму на утримання одного постійного працівника-фахівця документації, як також те, що УІА має вже для ділей ОУД частинне устаткування, включно з мікрофільмовим апаратом.

Отже, працю можна починати з організаційного оформлення Кураторії ОУД, до якої повинні ввійти, крім представників УІА та обох наших найвищих наукових установ — УВАН і НТШ, також представники навчальних установ, як УВУ і УТІ, та інших науково - дослідчих і професійних організацій, як „Пролог", „Слово", Дослідчий Центр Польських Відносин, Карпатський Дослідчий Центр, Т-во Українських Інженерів, Т-во Українських Лікарів, Т-во Українських Ветеринарних Лікарів, Об'єднання Українських Мистців, Т-во Українських Журналістів та ін.

Завданням такого ширшого тіла було б: 1) Виробити спільну плятформу співпраці; 2) Заохочувати до співпраці в ОУД споріднені установи та організації в інших країнах нашого поселення; 3) Зобов'язати свої центри та своє членство до систематичного документування літератури, що стосується України та українського питання, з якою дана установа або її члени зустрічаються в своїй професійній чи науковій праці; 4) Передати до ОУД відповідні відомості про стан своїх бібліотек, якщо такі є; 5) Розбудувати фінансові засоби для ОУД.

Кураторія повинна обрати з-поміж себе вужчий виконавчий комітет, завданням якого було б, між іншим: 1) Репрезентувати ОУД назовні та керувати роботою центру; 2) Координувати бібліографічну і документаційну працю інших наших установ, що таку роботу ведуть; 3) Відповідними зверненнями у пресі ширити ідею ОУД та закликати до співпраці в ньому якнайширші кола наших бібліотекарів, учених, публіцистів, студентів і т. д.

Одним з важливих завдань Комітету є зорганізування сітки постійних кореспондентів ОУД, що живуть в різних місцях ЗДА і закордону. Завданням цих кореспондентів було б стежити за тим, що появилося або появляється друком про українську справу і доносити ім'я автора, назву книжки, статті або рецензії до ОУД. Як взірець такої документальної праці при помочі кореспондентів, можемо навести ЮНЕСКО, яке всі п'ять своїх міжнародних бібліографічних річників (політичних наук, економії, соціології та історії) веде з помічю широко розбудованої сітки кореспондентів.

Звичайно, щоб зорганізувати сітку кореспондентів, ОУД мусить передусім мати облік: а) тих наших людей, що працюють в бібліотеках; б) тих, які вчать у високих школах; в) тих, що живуть в центрах університетських або публічних бібліотек і є фахівцями з окремих ділянок, якими професійно постійно цікавляться.

Очевидно, при такій системі реєстрування неможливо уникнути дублювання, або повторювання тих самих книжок чи статтей, але це не шкодить. Бо коли, скажемо, та сама книжка подана 10-ма кореспондентами з різних країн і 5 з них подали також назву бібліотеки, де вона переховується, то таке дублювання вийде на користь: на картці буде відмічене, що така-то книжка є на полицях Національної Бібліотеки в Міляні, Бібліотеки Британського Музею в Лондоні, Національної Бблiотеки в Буенос Айресі і т. д.

Відомо, що найбільшою збіркою українiки у вільному світі є Конгресова Бібліотека у Вашингтоні. Але що ми знаємо про неї?

Крім дуже цінного, але, на жаль, призначеного лише для „внутрішнього вжитку адміністрації бібліотеки" прелімінарного огляду українiки в Конгресовій Бібліотеці, що його зробив 1956 року проф. Я. Рудницький, нічого більше ми досі не маємо. Визбирати й заінвентаризувати увесь цей багатющий матеріял буде першим завданням ОУД.

Щоб мати точніший реєстр всього того, що видається на Україні, слід постійно переглядати декілька основних бібліографічних покажчиків, що їх видає Книжна Палата УССР, а саме: 1) Літопис книг (місячник), 2) Літопис журнальних статтей (місячник), 3) Літопис газетних статтей (двічі на місяць).

В 1956 році Книжна Палата УССР почала видавати Річник Української Книжки. Перший том цього річника покриває 1954 рік. Інші дві публікації — Українська РСР в виданнях Республік Сов. Союзу та Періодика УРСР 1918-1950 — можуть бути також дуже допоміжні у визбируванні ретроспективних видань.

(Закінчення на стор. 4-ій)

*) „Організація біжучої та ретроспективної бібліографічної інформації для Центру Української Документації".

„Бояриня" Лесі Українки в Буенос Айресі

Склалася була леґенда про не-сценічність драматичних творів Лесі Українки. Вол. Блавацький присвятив свого часу навіть простору статтю цій темі, відзначаючи, що „театр — це дія, без дій нема театру". Тим часом драматичні твори Лесі Українки, за крилатим висловом М. Зерова, це „словесні турніри", де кожна репліка несе відточену й загострену думку, і думки схрещуються і дзвенять, як удари шпад". Не дурно ж і сама Леся Українка писала:

Крилате слово — от моя
[стріла,
Людські душі — от моє
[знаряддя...

Тим-то і Юрій Шерех писав: „Є в творах Лесі Українки і дія, і наростання, є кульмінація, є розвиток характерів, але повороти ці дані дуже стисло, непідкреслено для читача, бо увага авторки спрямована на істотне, на внутрішнє. Рух, динамічність величезні, глибочезні, але приховані, внутрішні. Глибоко помиляється той, хто розуміє образи Лесі Українки, як застиглі, внутрішньо непорушні алеґорії. Леся Українка починається там, де говорить пристрасть мислі. Чи може наш театер відтворити це? Чи наш театр відворити це? Чи відповідає це природі театру взагалі?". („Театр Лесі Українки, чи Леся Українка в театрі?").

Та поволі, зусиллями наших кращих режисерів і талановитих акторів, ця леґенда про не-театральність творів Л. Українки починає розвіюватися. Особливо пощастило в цьому відношенні „Лісовій Пісні", що і в Буенос Айресі, заходами Театральної Студії ім. Курбаса, під керівництвом Ю. Григоренка була виставлена двічі з великим успіхом. Був регабілітований щодо „нетеатральности", заходами Й. Гірняка, у львівському оперному театрі і „Камінний Господар", якого виставлювано з великим успіхом і в Києві в 30-ох роках. Також дуже великий успіх мала в Києві в „Молодому Театрі" п'єса „У пущі" під режисурою Л. Курбаса, який сам грав у ній головного героя Ричарда. Про цю виставу писав В. Блавацький: „Те, що знаємо про виконання цієї п'єси „Молодим Театром", є найкращим запереченням леґенди про несценічність творів Л. Українки. Вона робила величезне враження на глядачів, і ми маємо право думати, що Курбас був найближчий до знайдення театрального стилю Лесі Українки. Коли б не передчасний кінець цього геніяльного реформатора украукраїнського театру, можливо ми б сьогодні вже не дискутували про труднощі реалізації на сцені п'єс великої поетеси.

Проте, про вистави „Боярині" нам не приходилося зустрічати багато згадок. Знаємо, що перед другою світовою війною ставив „Бояриню" Микола Бенцаль у театрі ім. Тобілевича, але не маємо відомостей про успіх чи не-успіх цієї вистави. Натомість знаємо певно, що спроба поставити „Бояриню" в Ню Йорку зусиллями „Української Театральної Групи" під керівнитвом В. Лисняка була цілковито безуспішна. Б. Ковалів, рецензуючи цю виставу, писав: „Ця вистава не тільки не доносить до глядача цінних перел неповторного слова Л. Українки, але й надто примітивно, поверховно й пласко відбиває історичну дійсність та бурхливі події в Україні в XVII ст. Леся Українка не випадково вибирала теми для своїх творів не з доби слави й розквіту України, а з добі переворотів, страшних катаклізмів, полону, неволі тощо". Вона глибоко розуміла й підкреслювала історичний трагізм вибраних нею моментів і насичувала їх психологічною насназеністю, що відбиває внутрішню трагедію її персонажів.

У велику заслугу п. Юрія Григоренка треба поставити те, що він не тільки наважився поставити „Бояриню" на маленькій сцені буенос - айреської „Просвіти", але й зумів, вдалим добором акторів і відповідною над ними працею виявити незвичайну мистецьку й саме театральну цінність цього твору Лесі Українки. За браком відповідної сцени, а також і засобів, дія всіх п'яти відслон відбувалася — без змін декорацій — в одній і тій самій світлиці, в якій символічний величезний двоголовий орел простирав свої крила й хижі кігті, пануючи над усією сценою, символ не тільки московського імперіялізму, але й духової змори, що, внаслідок того імперіялізму, нависла над героями драматичної поезії. Ця декорація належить до творчості М. Голодика, що грав також головну ролю Степана.

М. Голодик, без сумніву, найвизначніша тепер театральна сила нашої національної спільноти в Арґентині. Мистець - декоратор, першоклясний танцюрист, оперовий співак, він звернув на себе загальну увагу, виконуючи дуже вдало трудну ролю Лукаша в „Лісовій Пісні". І дуже добре зробив п. Ю. Григоренко, довіривши йому не менш відповідальну ролю Степана в „Боярині". Гідною йому партнеркою була Ріта Григоренківна в ролі Оксани. Цілком непримушено і природно трималася на сцені Галя Григоренківна-Лавришина в ролі Ганни. Імпозантно виглядала О. Бандура, даючи тип розважливої, заспокійливої пані-матки в ролі, особливо добре віддаючи її характер у другому акті, але в останньому мала б виявити трохи більше стурбованости хворобою Оксани. Отже, всі ці четверо головних персонажів драматичної поеми зіграли свої ролі якнайкраще, тримаючи глядачів у постійній психологічній напрузі, що іноді доходила до пароксизму. Вдало були підбрані й актори для менших персонажів — пані Качанівська в ролі Перебійнихи, Ю. Григоренко в ролі старого Перебійного, Тимофієнко в ролі Івана Перебійного і Сатановський в ролі гостя з України. Останній був найслабший, бо, здається, не надто добре знав свою ролю і час від часу затинався, тим часом, як всі інші, граючи без підказування суфлера, подавали свої репліки швидко й невимушено, як у звичайній розмові. Дикція у всіх вийнятково добра, — і це треба поставити в особливу заслугу, як окремим акторам, так, мабуть, і особливо режисерові, що над тим попрацював, бо ж у Лесі Українки важить кожне слово. Ні одне не сміє бути втраченим для слухача!

Підводячи підсумки, треба ствердити, що вистава „Боярині", яку з причини негоди було перенесено з 18-го липня на 8-го серпня, мала заслужений великий моральний і матеріяльний успіх: заля була переповнена, і це засвідчує, як наші люди жадні на на такі вистави. А „Бояриня", як театральний твір, була цілком регабілітована, і глядачі, коментуючи виставу, зворушені й розбурхані, здивовано констатували величезну актуальність цього Лесиного твору, що був написаний в квітні 1910 р. Москва XVII ст., представлена в „Боярині", нічим не відрізняється від Москви XX ст. Жахлива атмосфера „важкої страшної змори" (за виразом Л. Українки), що її Голодик представив символічно в образі величезного орла, і тепер нависла над Україною і душить український нарід у кігтях московського імперіялізму, кривавого терору та того постійного страху, що в ньому живе Степан, московський боярин українського роду, прототип різних Рильських, Тичин та інших уґодовців, які обманюють себе спокусливим самовиправданням „працювати все ж для України", „чогось добутися для України". Тисячі Іванів Перебійних, що в XVII ст. повставали проти Переяславської угоди, і тепер за активний опір проти насильства мусять гинути на каторзі-засланнях. Мільйони Степанів і Оксан і далі несуть, як ті в XVII ст., „кайдани невидимі" й переконуються поволі в хибності шляху угодовства, опортунізму і компромісів; переконуються, що плазування перед Москвою не помагає, бо „Москва сльозам не вірить!" Степанам, отим всяким пізнішим боротьбистам та хвильовистам. Москва не вірить, не зважаючи на всю їх вірну службу. Тут залишається тільки один шлях — шлях, що його вказав несмертельний Тарас Шевченко:

Борітеся — поборете!

а за ним і Леся Українка:

Борися і добувайся
[Батьківщини,
Бо прийдеться загинути
[в неславі...
Чужою чуженицею
[у вигнанні

(Хто хотів би ближче запізнатися з ідеями „Боярині", поручаю гарну статтю П. Зайцевського „Леся Українка проти Москви", надрукованому свого часу в трьох числах „Свободи" і передрукованому в Альманаху „Відродження" на р. 1959).

Євген Онацький

Замість квітів на свіжу могилу
бл. п. СТЕФАНІЇ з СТЕБНИЦЬКИХ
БЕЗКОРОВАЙНОЇ,
дружини композитора Василя Безкоровайного,
склали — $ 10.00
на Український Сиротинець ССПДМ в Мондері, Алберта,
д-р МИХАЙЛО І ГАЛЯ РОСЛЯКИ з Едмонтону

МОСКВА ПІДБИЧОВУЄ СОЮЗНІ РЕСПУБЛІКИ ДО АНТИАМЕРИКАНСЬКИХ ВИСТУПІВ

(Закінчення зі сторни 2-гої)

ма з будиночком і „кадільяком", підписану якимсь Юрком Косарем, що тільки одною буквою відрізняється від теперішнього нюйоркського кореспондента київської „Літературної Газети" Юрка Косача. Ця сатира написана за всіми правилами „соцзамовлення", і на ній зупинятися не варто. Цілком нікчемна стаття Петра Панча, написана у відповідь на заяву Ніксона, що заробіток американського робітника „дає йому можливість мати власний будинок, купити телевізор і автомобіль". Панч заперечує все це, як брехню, і при цьому посилається на одного робітника, „який прожив в Америці близько п'ятдесяти років безвиїзно... працював 49 років на автомобільних завода Форда, в друкарнях і редакціях" (прізвища Панч не подає, хоч з його опису виходило б, що говорив він з комуністичним проґресистом Миколою Тарновським, який виїхав до ССР і зрікся американського громадянства), проте, не міг купити собі будинку чи автомобіля, а за всі ті роки зміг заощадити лише 250 долярів.

„Пате т и ч н и й" приклад Панча так нефортунно підібраний, що не треба й відвідувати ЗДА, щоб переконатися в його повній безглуздості. Вистачить тільки привести статистику пересічних українських іміґрантів з того чи іншого міста ЗДА, що на протязі 8-10 років не тільки набули, але й виплатили мешкальні будинки, і мали на протязі того часу вже по кілька автомобілів, не враховуючи телевізорів, рефриджерейторів та інших благ. Про це все дуже добре знають редакції совстських газет, знає й Петро Панч, і тисячі совстських громадян, які листуються із своїми рідними та знайомими у ЗДА. Не зважаючи на це, такі нісенітниці, як стаття Панча, пишуться і друкуються. Здається, з тією тільки метою, щоб „немудрі одурювали премудрих", і щоб широкий загал читачів совєтської преси переконався ще раз в повній забріханості совєтської пропаґанди.

Великої шкоди престижеві ЗДА антиамериканська кампанія, посилювана тепер Москвою в союзних республіках, не спричинить. У всякому разі ця кампанія не віддає справжнього ставлення українського населення до „далекої Америки" і її ідеалів. Варто відзначити, що з подібним намаганням накинути союзним республікам потрібну їй пропаґанду виступала Москва під час договору дружби, підписаного з Гітлером. Тоді у своїх центральних офіціозах вона припинила антигітлерівську пропаґанду, доручаючи її ведення знову ж установам совєтських областей і республік, українським, білоруським та іншим. Подібну тактику намагається Москва стосувати і сьогодні у взаєминах із ЗДА, особливо після започаткованого обміном відвідин нібито „співіснувального" курсу.

ОСЕРЕДОК УКРАЇНСЬКОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ

(Закінчення зі стор. 3-тої)

Крім згаданих тут, існує ще цілий ряд дуже цінних бібліографічних індексів КБ та інших дослідчих бібліотечних центрів, міжнародних документаційних центрів, бібліографічних покажчиків Об'єднаних Націй та їх агенцій, головно ЮНЕСКО, славістичних інститутів та університетських осередків ЗДА, Канади, Англії, Німеччини та інших країн.

Організація і плянування ретроспективної і н ф о рмації повинно бути завданням окремого комітету, назвімо його Дорадчим К о м і т е т о м, що складався б з кількох консультантів — знавців у галузі бібліотекарства і документації. Маючи до розпорядження 5—10 невеличких стипендій (по 100-200 дол. кожна) для тих наших студентів бібліотекарства, що кінчають свої студії і повинні написати дисертації, цей Комітет міг би „замовити" їм відповідні ретроспективні бібліографії з україніки. Ці праці могли б наші студенти-бібліотекарі використати, як свої тези (дисертації), які вони сяк - чи - так мусять предложити для отримання диплому.

Одним із завдань такого Комітету було б також укладення фахової української бібліотекарської термінології, а далі укладення відповідних квестіонарів, по яких згадані вище кореспонденти ОУД повинні орієнтуватись: які дані — змістом і формою — потрібні для закатологування даної публікації в центральному католозі ОУД.

Можна було б ще багато дечого згадати на тему, що і як можна було б зробити, але нашим основним бажанням є, не входячи в деталі, поставити саму ідею організування ОУД в центр зацікавлення наших компетентних осіб та установ і викликати обмін думок з цього питання.

На закінчення хотілося б мені передати тут загальний відгук в цій справі учасників згаданої ширшої конференції. Можна звести його до одного загального ствердження, а саме: наша еміґрація, крім фізичного і духового самозбереження, що само о собі є передумовою збереження тяглости українських державницьких ідей, може виконати ще цілий ряд позитивних місій, які ніхто інший за неї не зробить. До цих завдань — як одно з перших — і належить зібрати і задокументувати все те, що писалося й пишеться про Україну і українську справу в країнах нашого поселення.

Школа українознавства в Міннеаполісі, Мінесота

В суботу 13 червня ц. р. відбулося офіційне з а к і нчення „Рідною Школою" громади УПЦеркви св. Арх. Михаїла 1958/59 навчального — п'ятого року по переведенні іспитів дня 6 червня усних з релігії, української мови, географії й історії та письмових з української мови. В церкві о 4 год. по пол. відправлено урочисто Молебен подяки на закінчення шкільного року при співі учнів під керівництвом учителя Надії Каркоць. Молебен служив настоятель церкви — декан-митроф. прот. д-р о. Володимир Левицький, який сказав дітям і всім присутнім тепле слово привітання з приводу закінчення шкільного року. На Молебні крім дітей Рідної Школе були присутні діти Недільної школи з батьками, діти школи українознавства Церкви св. Юрія з батьками, представники громад і організацій та парафіян, не кажучи вже про батьків дітей „Рідної Школи". По Молебні відбулося фотографування учнів і учителів і потім в церковній залі оголошення іспитовою комісією в повному її складі (всі учителі і представники батьків) під головуванням культурно - освітнього референта парафіяльної Ради д-ра Миколи Гайдака — вислідів навчання та видача с в і д о ц т в, похвальних грамот і нагород.

Закінчили школу — склавши успішно іспити учні 6 кляси: Вовк Ольга, Гносвий Олександр, Каркоць Петро, Каркоць Юрко, Левицький Олег і Фридрих Голя, які за постановою іспитової комісії переведені на курси українознавства при „Рідній Школі".

Решта учнів (1, 1б, 2, 3, 4, 5 кляс та дитячого садка), що успішно склали іспити за постановою іспитової комісії переведені до вищих кляс. З похвальними грамотами й нагородами переведені до вищих кляс учні: дитячого садка до 1 кляси: Коркоць Орися; 1-ої кляси до 2-ої кляси: Карен Віктор, Каркоць Андрій і Филипович Наталія; 2-ої кляси до 3-ої кляси: Амерслав Марія; 3-ої кляси до 4-ої кляси: Амброзяк Христина, Никифорук Леся, Левицька Любов та Бреславець Галина, та з 4-ої кляси до 5 кляси: Филипович Олександра та Левицька Оксана. По оголошенні вислідів навчання й видачі свідоцтв, нагород і похвальних грамот учні представники кляс під проводом члена Батьківського Комітету п. М. Хорольця подякували своїм учителям і на знак пошани та признання піднесли прекрасні к и т и ц і квітів. Учителям, що відходять зі школи — панні Т. Плювак (попрацювала в школі 3 роки) через вступ то університету і п-ні Р. Грицан (працювала в школі 2 роки) діти подарували на спомин про їх віддану працю в школі — українські різьблені Тризуби.

По закінченні офіційної частини, відбулися на сцені залі виступи дітей з декламаціями та інсценізація під проводом учителів Т. Карен і Надії Каркиць. Своїми виступами діти красно пописалися на радість учителів, батьків та всіх присутніх. По закінченні виступів дітям і всім присутнім була дана смачна перекуска, приготовлена членами Батьківського Комітету — мамами: І. Лисович, К. Филипович, О. Бреславець, Станіславів, Бреславець, М. Гносвою й інш.

В 1958/59 п'ятому з черги навчальному році в „Рідній Школі" навчалось 65 дітей з 39 родин у віці від 4 до 16 років в сьоми (І, Іб, ІІ, ІІІ, IV, V і VI) клясах і дитячому садку. Релігію у всіх клясах і дитячому садку викладав настоятель церкви митр. прот. д-р о. В. Левицький, а під час його хворости свящ. о. М. Ярмолович. В дитячому садку працювали пані: Т. Амерслав з початку до кінця року і Р. Грицак з початку до переходу на працю в І клясу. В ІА (англомовній) клясі викладали п-ні М. Ясенюк з початку року кілька субот, а потім п-ні К. Филипович до об'єднання її в 2 половині року з 1Б клясою, в якій з початку до кінця року викладала п-і З. Данилюк. В 1 клясі з початку року до свого захворіння викладала п-ні О. Квітковська, а потім п-ні Р. Грицак і о. О. Левицький. Стало весь шкільний рік викладали в 2 клясі п-ні Н. Каркоць, в 3 клясі п-ні Т. Карен і в 4 клясі панна Т. Плювак. В 5 і 6 клясах викладали п. М. Квятковсьновська та А. Січинський. Співом дітей учили в клясах керівники - учителі кляс, а ніи, п-ні О. Хоролець і Рожзагально всіх дітей школи (декілька субот) фін. референт Параф. Уряду п. Ю. Пасічник і учителька Н. Каркоць. Секретарем школи була п-ні З. Данилюк, завідувая бібліотекою п. А. Січинський, скарбниками були: п. В. Станіславець з початку року до 4 червня, а з 4 червня п. М. Хоролець. Господарем школи був п. М. Аморняк, який посвятив школі багато часу і праці в 1-й половині навч. року, бо в 2-й половині був переобтяжений родинними клопотами та іншою громадською працею.

Навчання в „Рідній Школі" переводилося за складеною й затвердженою програмою на 1958/59 навчальний рік та по заздалегідь розроблених по ній робочих плянах на кожний навчальний день — на кожну суботу. Успішно й дуже добре виконано програму й робочі пляни в тих клясах, які впродовж навчального року мали сталих учителів — де учителі не мінялися. Інші кляси (І, V і VI) успішно повністю програми виконати не змогли через зміну з перервами учителів.

Завдання школи — навчити дітей: а — релігії та засад християнської моралі, б — української мови (як рідної мови) їх батьків та одної з чужоземних (слов'янських) мов, історії та географії, в — традиційних українських прадідівських обичаїв та звичаїв прищепивши любов та пошану до них, г — добрих звичок та чеснот: любови до Бога — України, чемної поведінки, пошани до старших, дружбипобратимства, послуху, співчуття до горя, точности, словности, правдомовности, жертвенности, подиву для героїзму, національної свідомости й лояльности (на прикладах з життя та літератури) та ознайомити дітей з українськими національним святами й пам'ятними днями.

Протягом 1958/59 навч. року дітьми - учнями „Рідної Школи" було переведено під керівництвом учителя п. М. Квітковського „Свято Миколая" та під керівництвом пань Н. Каркоць (учит. 2 кл.) і Т. Карен (учит, 3 кл.) при активній допомозі учителів Т. Амереслав, Р. Грицак, О. Квітковської, З. Данилюк, Т. Плювак, О. Хоролець та матерів О. Бреславець, Станіславів, К. Филипович, І. Лісович, О. Амброзяк і друг. — Андрієвський вечір , Свято Крут, Свято Героїв та Свято „День Матері" й Академію Шевченко. Діти-учні на влаштованих святах і Академії виступали в дитячих п'єсах інсценізаціях, д е к л я муючи, співаючи, танцюючи та граючи на піяна й акордіоні.

На запрошення Недільної школи діти „Рідної Школи" разом з дітьми недільної школи відбули 23 травня в Комо парку дитячий пікнік, зорганізований Н е д і л ь ною школою, за що їй належить щира подяка.

В цьому році, як і в попередніх роках, діти-учні „Рідної Школи" ходили на Різдво з колядою. З заколядованих грошей на бажання дітей, учителів і батьків переслано $50.00 в Европу для дітей залишенців - учнів шкіл українознавства.

Батьки в основному дуже добре співпрацювали зі школою й матеріяльно утримували її. Допомагали учителям слідкували за виконанням дітьми шкільних завдань, вчасно присилали дітей до школи та сумлінно виконували різні інші зарядження та вимоги школи. Прикро тільки й боляче, що деякі батьки (правда, дуже незначна частина) безперечно не зі злої волі, а через незрозуміння виховавче — навчального процесу не співпрацювали добре зі школою — не слідкували за виконанням дітьми шкільних завдань, присилали дітей з запізненням до школи, або деколи зовсім не присилали дітей до школи без поважних причин, присилали дітей до школи без книжок, зошитів і лівців, що дуже перешкоджало праці — порушувало шкільну дисципліну й нормальний процес навчання.

В 1958/59 навчальному році, як і в попередніх двох роках (1956/57 і 1957/58) при школі працював батьківський комітет в складі: О. Щербаненко (голова), О. Бреславець (секретар), В. Станіславів (скарбник), М. Амброзяк (господар), М. Гносва (керівник по влаштованню перекусок для дітей на дитячих імпрезах і забавах), Остроушко К., Лісович І. та М. Каркоць, яким за віддану їх працю належиться від школи признання й подяка. 4 червня ц. р. на зборах батьків вибрано Батьківський Комітет на 1959/60 навчальний рік в складі: М. Хоролець, О. Бреславець, Е. Кон та Полежаєнко.

Парафіяльний уряд ставиться прихильно до школи, опікується нею та багато допомагає школі через свого — відданого школі культурно-освітнього референта, за що урядові в цілому та зокрема голові И. Ковалеву й культосвітн. реферату д-ру М. Гайдукові належиться від школи признання.

„Рідна Школа" в 1958/59 навч. році гостро відчувала брак людей доброї волі з почуттям національного обов'язку, щоб в потребі прийти з допомогою школі. Школа зверталась до багатьох людей ут. ч. і до фахових учителів з проханням прийти до школи учителювати чи про іншу допомогу — майже завжди одержувала відмовну відповідь.

На наступний 1959/60 навчальний рік дали свою згоду працювати в школі пані Т. Амерслав, Н. Каркоць, Т. Карен, О. Хоролець, З. Данилюк, Дербуш та пані А. Фридрих (викладати історію і географію) і О. Левицький. — Ще школі бракує людей для праці: учителів для дитячого садку; 1 англомовної, 2 і 5А кляс та учителя співу і учителя фізкультури, а також керівника дитячих імпрез, завідуючого педагогічною частиною й завідуючого господарством школи, а тому „Рідна Школа" ласкаво запрошує людей доброї волі та почуття національного обов'язку зголоситись до праці в школі на цих посадах.

Д. Я.

● РОЗШУКИ ●

Пошукую

СЕМЕНА ДЕМЯНОВИЧА ВАСИЛЕНКА,

який виїхав 1949 р. з Реґенсбурґу до Ню Йорку з дружиною Нілею Сергіївною та донькою Тасею. Хто знав би про нього, прошу писати:

Soja MICHALEWSKY

340 Hinsdale Street

Brooklyn 7, N. Y.

ОГОЛОШЕННЯ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

ПОВІДОМЛЕННЯ

ВИЛЛИМЕНТИК, Конн. — 387 Відд. УНС оцим повідомляє, що з днем 1-го серпня 1959 року обов'язки секретаря перебав п. Василь ОЛІЙНИК, по причині виїзду бувшого секретаря, п. Василя САМОФАЛА з Виллиментику до Ню Бритен. Тому з днем 1-го серпня 1959 р. всі члени 387 Відд. УНСоюзу повинні вносити свої грошові належности (платности) на руки п. В. ОЛІЙНИКА, якого адреса є: Чаплан вул., ч. 72, — Виллиментик, Конн., або вплачувати йому щомісячно — кожної третьої неділі, між год. 4-6 по пол., в УНДомі — при Брод вул. ч. 50. — В. Гірчиця, гол.; В. Олійник, секр.

Посмертні Згадки

Андрій МИДЗЯК, член УНСоюзу, Відд. 301 ім. Дм. Вітовського в Шикаґо, Ілл., помер 5-го серпня 1959 р., на 61-му році життя. Покійний народився в селі Опліско, Радехівського пов., Зах. Україна. Полишив у смутку дальшу Родину. Похорон відбувся 8 серпня 1959 р., з пох. заведення до катедри св. Володимира, а звідсіля на парафіяльний цвинтар в Elmwood Park. — В. Н. П.!

П. Врублівський, секр.

Стефан ДОБРЯНСЬКИЙ, довголітній член УНСоюзу, Відд. 155 в Перт Амбою, Н. Дж., упокоївся в Бозі дня 9-го серпня 1959 р. на 41-му році життя. Покійний народився 1918 р. у South Amboy, N. J. Полишив у смутку батька й маму, сестру Марію та 2 братів Василя й Андрія. Похорон відбувся 12-го сепня 1959 р., з пох. заведення до церкви Sacred Heart Roman Catholic Church, на цвинтар Sacred Heart. — В. Н. П.!

І. Будияк, секр.

ТАРЗАН, ч. 4313. Фатальне ускладнення.

Тарзан вхопив волосисту руку і обернувся, хотячи закинути манґані на своє плече . . .

Але нагло мавпа застогнала і зомліла, падаючи на землю! І ця мавпа була не жива . . .

І, дивним дивом, та сама жовта піна заплямила її губи.